

Guardian: Uruguayský prezident, skromný vůdce s velkými idejemi

vydáno:

10.06.2014, 08:44

Montevideo - Spoustu let chodil do postele časně a poslouchal, co mu mravenci šeptají do ucha. Někdy si popovídal s žábou nebo se dvěma, a podělil se o kousek chleba s krysami. José Mujica řečený Pépé vzešel ze světa, který sám vymazal z mapy.

Ilustrační foto - Uruguayský prezident José Mujica. CTK FEDERICO GUTIERREZ, DPA

Bývalý vůdce marxistických Tupamaros, hlavní povstalecké skupiny v zemi, strávil 13 let ve vězení v době vojenské diktatury, která v Uruguayi vládla v letech 1973 až 1985. Pak obrátil list a zasvětil své úsilí obnově demokracie, napsal zpravodajský server Guardian Weekly.

V listopadu 2009 byl zvolen prezidentem, když získal 53 procent hlasů. "Ve vězení jsem skoro zešílel," říká. "Teď jsem vězněm vlastní svobody myšlení a rozhodování. Kultivuji tuhle svobodu a bojuji za ni. Možná dělám chyby, a některé hodně velké, ale jednou z mých velkých ctností je, že říkám, co si myslím."

Kdo ho dnes vidí, jak ve věku 78 let sedí na dřevěné židli obklopen knihami a tichem, v sandálech a s bustou Che Guevary proti sobě, mohl by ho považovat za nějakého latinskoamerického Diogena, shovívavého patriarchu i posledního člověka na Zemi. Je jedním z mála lidí, kteří zažili nicotu; dva roky ze svého věznění strávil na dně studny.

Sám sebe označuje za "skromného venkovana". S novináři se setkává na malé venkovské farmě asi hodinu jízdy od Montevidea. O sobě i své rodné Uruguayi mluví v množném čísle první osoby: "My jsme republikánským hlasem světa." Tím patrně míní možnou budoucnost, cestu, která by v zájmu obecného blaha měla vzít coby vodítka politiku, etiku a čestnost.

"Znovu jsem si přečetl Platóna a hledal v něm klíče k tomu, co se děje, protože nic není úplně nové," vysvětluje. A připomíná to varování, které přednesl před Valným shromážděním OSN v září 2013: "Politika, která by měla vládnout lidským vztahům, podlehla ekonomice a stala se pouhým správcem toho, co nekontroluje finanční systém."

Mezinárodní sdělovací prostředky ho označují za "nejneuvěřitelnějšího politika", anebo za "nejlepšího vůdce na světě". Někteří nadhazují, že by měl získat příští Nobelovu cenu za mír. Je také možná nejchudším prezidentem na světě, protože skoro 90 procent svých příjmů dává organizacím poskytujícím bydlení pro chudé.

Sám si ale na podobné nálepky příliš nepotrpí. "Moje definice bídy se shoduje s tou, jak ji formuloval Seneca: Ne ten, kdo má málo, ale ten, kdo touží mít víc, je chudý," říká.

Pochopitelně se stal předmětem "mujikamánie", která je dost velká na to, aby jeho oponentům dala zapomenout na fakt, že kdysi býval povstalcem patřícím k hnutí, které unášelo lidi a přepadalo banky. A jeho bývalí soupeři jsou zhusta jeho největšími kritiky, především proto, že odmítá podpořit odvolání amnestie za mučení spáchané během diktatury.

Americký časopis Foreign Policy Mujicu zařadil mezi největší světové myslitele roku 2013. "Když venezuelský prezident Hugo Chávez v březnu zemřel, mnozí předpokládali, že znovuzkřížená latinskoamerická levice zemře spolu s chvástavým populistou. Ale odklonem od Chávezova otevřeného protiamerického postroje a také od hluboce zakořeněného latinskoamerického sociálního konzervatismu Mujica ukazuje možnou cestu pro své soudruhy," napsal tento list.

Ve volbách Mujica exceloval. Nikdy se neodchýlil od toho, co slíbil voličům, nikdy se nepokusil zjemnit to, co hlásá, aby získal opoziční hlasy. Po dvou letech v úřadu legalizoval potraty do třetího měsíce těhotenství. I když s sebou nese podstatná omezení, je tento zákon v Jižní Americe unikátní. O necelý rok později následoval zákon legalizující sňatky osob stejného pohlaví. Rozvody Uruguay legalizovala už v roce 1913.

"Ano, v naší zemi je hluboce zakořeněný novátorský duch," říká Mujica. "Jsme zemí imigrantů, anarchistů a stíhaných lidí z celého světa. Výsledkem je nejsekulárnější země v Latinské Americe s jasnou odlukou církve a státu. Já jsem prezident, ale nevěřím v boha." Nic podobného byste v sousedních zemích neslyšeli. A přesto v červnu 2013 se během setkání s papežem Františkem dočkal vřelého přijetí.

Vrchol jeho prezidentské kariéry přišel v červnu 2012, kdy ministr obrany Eleuterio Fernández Huidobro oznámil, že stát převezme kontrolu nad pěstováním a prodejem marihuany, jejíž prodej bude legalizován a regulován. V porovnání s experimenty, které běží v USA, v Nizozemsku či Španělsku, se uruguayský systém zdál být tak avantgardní, že novináři tuto zprávu nejdřív považovali za kachnu. Ale zákon byl přijat a minulý měsíc vstoupil v platnost.

Autor: ČTK www.ctk.cz